

MAB-255-256 Seat No. _____

B. A. (Sem. V) Examination

October / November - 2018

Sanskrit : Paper-CC-510

1 - (9) कुमारसंभवम् (9-4 सर्ग) समीक्षात्मक अध्ययन
(2) निबंध-नियत (3) नियत-छंदो

2 - अच् संधि प्रकरणम् - अमरुशतकम् 9 तः 40 श्लोका
विकल्प (व्याकरण)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

1 - (9) कुमारसंभवम् (9-4 सर्ग) समीक्षात्मक अध्ययन
(2) निबंध-नियत (3) नियत-छंदो

1	कुमारसंभवम्नो साहित्य प्रकार यथो.
अथवा	18
1	कुमारसंभवम्ना केन्द्रवर्ती संदेशनी सविस्तर यथा करो.	18
2	कुमारसंभवम्ना केन्द्रवर्ती संदेशनी सविस्तर यथा करो.
अथवा	18
2	कालिदासनी काव्यशैली यथो.	18
3	कोईपक्ष अेक विषय पर निबंध लपो :
(1) आदिकाव्य रामायण
(2) संस्कृत काव्यसाहित्यमां गुजरातनुं प्रदान	18
4	टूंकनोंध लपो : (गमे ते बे)
(1) कुमारसंभवम् - शीर्षक
(2) वसंत वर्णन
(3) वसंततिलका छंदनुं लक्षण, बंधारण उदाहरण सहित समजावो.
(4) मंदाकान्ता छंदनुं लक्षण, बंधारण अने उदाहरण समजावो.	18

- ૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના એક-બે વાક્યમાં ઉત્તર આપો : ૧૪
- (૧) કુમારસંભવના કેટલા સર્ગ પર મલ્લિનાથે ટીકા લખી છે ?
 - (૨) કાલિદાસને કયા અલંકાર પ્રિય છે ?
 - (૩) કાલિદાસની કૃતિઓ કેટલી છે જણાવો ?
 - (૪) કામદેવે કયા બાણનો પ્રયોગ શંકર પર કર્યો હતો ?
 - (૫) પાર્વતીનું નામ અપર્ણા શાથી પડ્યું ?
 - (૬) કુમારસંભવમ્ મહાકાવ્યનો આરંભ કયા શ્લોકથી થાય છે ?
 - (૭) પાર્વતીના માતા-પિતાનું નામ જણાવો.
 - (૮) કુમારસંભવના કુલ કેટલા સર્ગ માનવામાં આવે છે ?
 - (૯) અનુષ્ટુપ છંદનું લક્ષણ સમજાવો.
 - (૧૦) છંદની વ્યાખ્યા આપી છંદશાસ્ત્રના રચયિતાનું નામ જણાવો.
 - (૧૧) શિખરિણી છંદનું લક્ષણ સમજાવો.
 - (૧૨) સમાધિસ્થ શિવને સમાધિમાંથી ચલિત કરવા કોણ-કોણ જાય છે ?

૨ - અર્ચ સંધિ પ્રકરણમ્ - અમરુશતકમ્ ૧ તઃ ૫૦ શ્લોકા
વિકલ્પ (વ્યાકરણ)

- સૂચના : (૧) બધા જ પ્રશ્નોના ગુણાંક સરખા છે.
(૨) બધા જ પ્રશ્નોના જવાબ લખવા ફરજિયાત છે.

- ૧ નીચેનામાંથી ગમે તે ચાર શ્લોકોનો માત્ર અનુવાદ કરો : ૧૪
- (૧) દૃષ્ટ્વૈકાસનસંસ્થિતે પ્રિયતમે પશ્ચાદુપેત્યાદ્રાત્
 એકસ્યા નયને નિમીલ્ય વિહિત ક્રીડાનુબન્ધચ્છલૈઃ ।
 ઇષદ્વક્રિતકંધરઃ સપુલકઃ પ્રેમોલ્લસન્માનસા-
 મન્તર્હાસલસત્કપોલફલકાં ધૂર્તોડપરાં ચુમ્બતિ ॥
 - (૨) એકસ્મિન્શયને પરાઙ્મુખતયા વીતોત્તરં તામ્યતો-
 રન્યોન્યં હૃદયસ્થિતેડ્યનુનયે સંરક્ષતોર્ગોઽખમ્ ।
 દંપત્યોઃ શનકૈરપાઙ્ગવલનાન્મિશ્રીભવચ્ચક્ષુષો-
 ધર્મનો માનકલિઃ સહાસરભસં વ્યાવૃત્તકણ્ઠગ્રહઃ ॥

- (३) कोपो यत्र भ्रुकुटिरचना निग्रहो यत्र मौनं
यत्रान्योन्यस्मितमनुनयो दृष्टिपातः प्रसादः ।
तस्य प्रेम्णस्तदिदमधुना वैषमं पश्य जातं
त्वं पादान्ते लुठसि न च मे मन्युमोक्षः खलायाः ॥
- (४) दीर्घा वन्दनमालिका विरचिता दृष्ट्यैव नेन्दीवरैः
पुष्याणां प्रकरः स्मितेन रचितो नो कुन्दजात्यादिभिः ।
दत्तःस्वेदमुचा पयोधरभरेणार्धो न कुम्भाभसा
स्वैरेवाक्यदैः प्रियस्य विशतस्तन्व्या कृतं मङ्गलम् ॥
- (५) शून्यं वासगृहं विलोक्य शयनादुत्थाय किञ्चिच्छनै-
निद्राव्याजमुपागतस्य सुचिरं निवर्ण्य पत्युर्मुखम् ।
विस्रब्धं परिचुम्ब्य जातपुलकामालोक्य गण्डस्थलीं
लज्जानम्रमुखी प्रियेण हसला बाला चिरं चुम्बिता ॥
- (६) इदं कृष्णं कृष्णं प्रियतम् ! तनु श्वेतमथ किं
गमिष्यामो यामो भवतु गमनेनाथ भवतु ।
पुरा येनैव मे चिरमनुसृता चित्त पदवी
स एवान्यो जातः सखि ! परिचिताः कस्य पुरुषाः ॥
- (७) प्रासादे सा दिशि च सा पृष्ठनः सा पुरः सा
पर्यङ्के सा पथि पथि च सा तद्वियोगातुरस्य ।
हंहो चेतः प्रकृतिरपरा नास्ति मे कापि सा सा
सा सा सा सा जगति सकले कोऽयमद्वैतवादः ॥
- (८) निःशेषच्युतचन्दनं स्तनतटं निर्मृष्टरामोऽधरो
नेत्रे दूरमज्जने पुलकिता तन्वी तवेयं तनुः ।
मिथ्यावादिनी दूति ! बान्धवजनस्याज्ञात पीडागमे !
वायी स्नातुमितो गतासि न पुवस्तस्याधमस्यान्तिकम् ॥

२ मुक्तक काव्यनां लक्षणां जशापी अमरुशतकनुं मुक्तककाव्य तरीके १४
भूल्यांकन करो.

अथवा

२ अमरुशतकने आधारे नायिकाना प्रकारोनी यथा लपो. १४

- ૩ (અ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે સૂત્રો સમજાવો : ૭
- (૧) ઇકો યણચિ । ૬-૧-૭૭ ॥
 (૨) ઇચોઽયવાયાવઃ । ૬-૧-૭૮ ॥
 (૩) ઉપદેશેઽજનુનાસિક ઇત્ । ૧-૩-૨ ॥
 (૪) ઉપસર્ગાઃ ક્રિયાયોગે । ૧-૪-૫૯ ॥
- (બ) નીચેનામાંથી ગમે તે બે સંધિ પ્રક્રિયા સમજાવો : ૭
- (૧) મધ્વરિ (૨) હરયે
 (૩) ઉપેન્દ્રઃ (૪) દૈત્યારિ
- ૪ નીચેનામાંથી ગમે તે બે ટૂંકનોંધ લખો : ૧૪
- (૧) અમરુનું જીવન
 (૨) અમરુની શૈલી
 (૩) શૃંગારનાં પદો
 (૪) વિયોગનાં પદો
- ૫ નીચેનામાંથી ગમે તે સાત પ્રશ્નોના જવાબ બે-ત્રણ વાક્યમાં લખો : ૧૪
- (૧) શંકરાચાર્યે કોની કાયામાં પ્રવેશ કર્યો હતો ?
 (૨) મુક્તકો કઈ-કઈ ભાષામાં લખાયેલા પ્રાપ્ત થાય છે ?
 (૩) મુક્તક કાવ્યનાં લક્ષણો જણાવો.
 (૪) અમરુના મત મુજબ પ્રોષિતભર્તૃકાનાં લક્ષણો કયા-કયા છે ?
 (૫) શતક કાવ્ય એટલે શું ? અમરુશતકમાં કેટલા શ્લોકો છે ?
 (૬) પરદેશથી પાછા ફરેલા નાયકનું સ્વાગત નાયિકાએ કેવી રીતે કર્યું ?
 (૭) સંધિ એટલે શું ?
 (૮) સંધિના પ્રકાર કેટલા છે ? કયા-કયા ?
 (૯) વેદના અંગો કેટલા છે ? કયા-કયા ?
 (૧૦) માહેશ્વર સૂત્રો કેટલા છે ? કયા-કયા ?
 (૧૧) અચ્ એટલે શું ? અચ્ પ્રત્યાહારમાં આવેલ વર્ણો લખો.
 (૧૨) 'મુનિત્રય' સમજાવો.